

PM Utredning av risk för påverkan på Natura 2000-området Görälven- Västerdalälven (SE06020026)

Bakgrund och syfte

En detaljplan tas fram för ett område i anslutning till Fiskarhedens trävaru AB i syfte att säkerställa framtida tillväxt, utveckling och minska interna och externa transporter. Det nya industriområdet möjliggör framtagande av nya träprodukter samt en effektivare användning av biprodukter (ex spån och flis).

Detaljplanen innebär att tidigare detaljplanelagt område utvidgas i öster mot väg 66 samt att delar av tidigare planlagt skyddsområde för industrin nu planläggs för industriverksamhet.

Planområdet och det befintliga verksamhetsområdet är beläget strax öster om Västerdalälven som ingår i Natura 2000-området Görälven-Västerdalälven (SE06020026). I samrådskedet av detaljplanen inkom yttrande från Länsstyrelsen i Dalarnas län om att kommunen behöver utveckla resonemanget om varför genomförandet av detaljplanen inte innebär en risk för påverkan på miljön i Natura 2000-området. Detta PM syftar till att tydliggöra vilken eventuell risk för påverkan som kan uppstå vid ett genomförande av detaljplanen och hur denna risk ska hanteras för att negativ påverkan inte ska uppstå.

Metod

Utredningen utgår från Natura 2000-områdets bevarandeplan (Länsstyrelsen i Dalarnas län, 2005) och plankartan som anpassats inför granskning utifrån yttranden inkomna i samrådet. Utredningen baseras vidare på *Dagvattenutredning till detaljplan Fiskarheden* (Sweco, 20240516) och *PM Geoteknik DP Fiskarheden* (Sweco 20240527). Även utredningar och handlingar som tagits fram inom ramen för verksamhetens tillståndsansökan har studerats, exempelvis *Utformning av sedimentationsdammar* (Sweco, 2023-10-06, rev 2024-04-30) och *Komplettering på förslag till utformning av sedimentationsdammar* (Sweco, 2024-04-30).

Inom ramen för utredningen har även en genomgång gjorts av dokumentet *"Underlag för bedömning av påverkan på Natura 2000-området Västerdalälven till följd av detaljplan"* som togs fram år 2008 (Sweco, 2008) i samband med den detaljplanering i området som påbörjades då. Underlaget ingick i verksamhetens tillståndsansökan 2021, men utifrån nuvarande detaljplanering undersöktes underlagets aktualitet övergripande och redovisas nedan i avsnittet Miljö kvalitetsnormer.

Förutsättningar

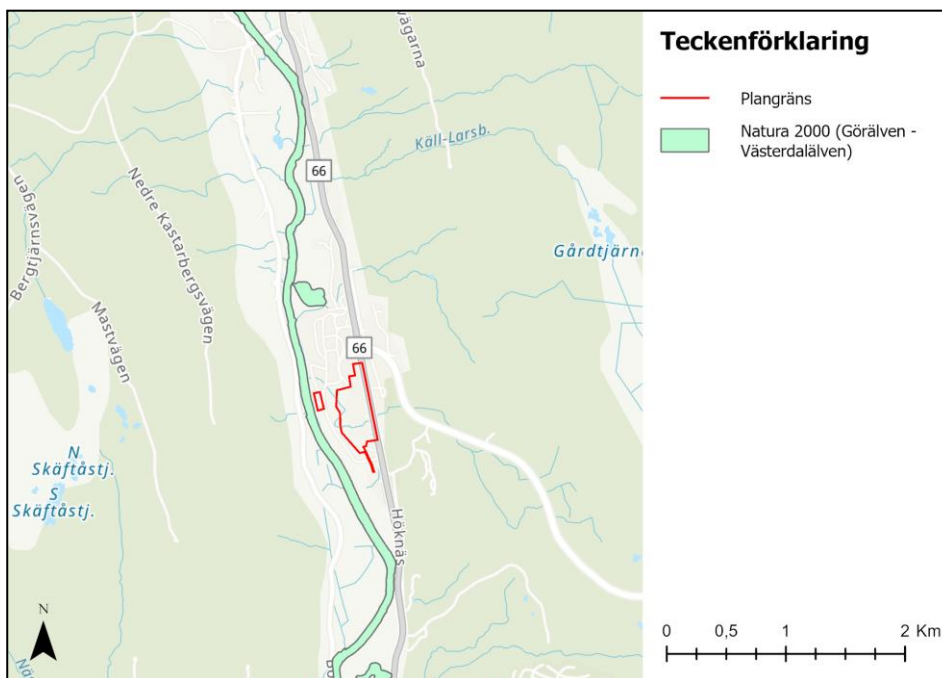
2024-05-30

Natura 2000

Uppdragsnummer 30049479

Uppdrag Detaljplan för utvidgning av industriområde,
Fiskarheden

Planområdet är beläget intill Västerdalälven som är utpekad som Natura 2000-område, Görälven-Västerdalälven (SE0620026), se figur 1. Syftet med Natura 2000-området är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för samtliga naturtyper och arter som legat till grund för utpekandet av området till nätverket Natura 2000. Ingående naturtyper enligt habitatdirektivet är 3260 Vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor samt 3210 Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ. (Länsstyrelsen i Dalarnas län, 2005). Vid planområdet utgörs älven av naturtyp 3210 Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ.

Figur 1 Karta som visar natura 2000-området i närhet av planområdet.

Bevarandeplanen (Länsstyrelsen i Dalarnas län, 2005) beskriver vad som kan påverka Natura 2000-området negativt. Negativ påverkan på vattenmiljön kan ske genom skogsbruk och utbyggnad av infrastruktur inom älvens avrinningsområde. Annan negativ påverkan kan ske genom till exempel fysisk påverkan, uppkomst av vandringshinder och föroreningar av områdets vattenkvalitet.

I bevarandeplanen anges ett antal viktiga bevarandemål, vilka samtliga syftar till att uppnå ett gynnsamt bevarandetilstånd för Natura 2000-området. Följande mål bedöms vara relevant vid ett genomförande av detaljplanen och påverkan från sågverksindustrin:

- Görälven-Västerdalsälven ska minst ha "God ekologisk status" enligt vattendirektivets krav.
- Den typiska fiskarten öring ska finnas med minst X individer/100 m² i för arten tillämpliga biotoper, varav minst X % utgörs av yngre än 1 år.

Natura 2000-området anses inte ha gynnsam bevarandestatus vilket främst beror på att vattenförekomsterna i området inte uppnår god ekologisk status.

Detta bland annat eftersom vattenförekomsten inte uppnår god status avseende fiskbeståndet och påverkan av vattenkraft (konnektivitet och hydrologisk regim).

Risk för påverkan på Natura 2000-området

Vid ett genomförande av detaljplanen finns risk för påverkan på Natura 2000-området Görälven-Västerdalsälven genom utsläpp av förorenat vatten från verksamhet inom planområdet, utsläpp av släckvatten i händelse av brand i verksamheten, tillkommande dagvatten från planområdet och höga flöden i samband med snösmältning och skyfall. Påverkan skulle också kunna ske genom att en yta ca 30 meter från älven, som idag är planlagd som natur, ändras till att tillåta dagvattendamm. Se figur 2.

Figur 2. Röd linje markerar planområdet. I väster mot älven finns en mindre yta där en dagvattendamm planeras.

En dagvattenutredning har genomförts och dagvatten från verksamhetsaktiva ytor bedöms uppstå främst från hårdgjorda ytor som trafikeras. Verksamheten inom planområdet ger upphov till bland annat avrinning av vatten från processen där timmerupplag bevattnas. Verksamheten är tillståndsgiven och villkor har ställts på fördröjning och rening av verksamhetsvatten innan utsläpp till recipienten tillika Natura 2000-området (Nacka TR M 3226-21 Deldom 2022-10-11). Därmed är kommunens ståndpunkt att risken för påverkan från verksamheten på Natura 2000-området också är utredd och tillståndsgiven.

Fysisk påverkan på Natura 2000-området, såsom markanspråk eller åtgärder i vattendraget eller anläggande av vandringshinder, kommer inte att uppstå vid ett genomförande av detaljplanen.

Detaljplanen

Den nu aktuella utvidgningen av planområdet syftar att möjliggöra vidareförädling av sågat virke och dess restprodukter. Endast en mindre del av det aktuella planområdet är lämpligt för temporär timmerlagring med bevattning. Den delen utgörs av del av Stormyren, dvs väster om Mickelbäcken och norr om E1-området för pumpstation.

Planområdet som i väster är planlagt för anläggandet av en sedimentationsdamm ingick i ansökan om miljötillstånd. Enligt deldomen överlåter domstolen till tillsynsmyndigheten att fastställa tillåtet utsläpp från sedimentationsdammen och diket till Västerdalälven. Prövning av föreslagen lösning där bland annat dammens utformning ingår pågår hos tillståndsmyndigheten.

Vid planerad sedimentationsdamm sluttar marken svagt mot väster och älven. Marken är i nuläget täckt av bark och flis, vilket härrör från att ytan vintertid används för upplag av snö. Bark och flis har vid olika tillfällen avlägsnats från ytan och i samband med anläggandet av sedimentationsdamm kommer marken att iordningsställas. Inom området finns ett utloppsdikey, som ingår i dagvattenssystemet för Fiskarhedens pågående verksamhet, ner mot älven.

Sedimentationsdammen inom denna del ska ta hand om dagvatten från befintlig verksamhet. Dagvattenhanteringen inom befintligt industriområde finns redovisad i *Utformning av sedimentationsdammar* (Sweco, 2023-10-06, rev 2024-04-30). Utredningen har upprättats utifrån villkor i tillståndet av mark- och miljödomstolen för att redovisa ett förslag till utformning av sedimentationsdammar för vatten från ytor med timmerbevattning och övrigt dagvatten. Till denna utredning hör en PM om *Komplettering på förslag till utformning av sedimentationsdammar* (Sweco, 2024-04-30) som redovisar efterfrågade kompletteringar från miljökontoret i Malung-Sälens kommun på upprättat förslag till utformning av sedimentationsdammar. Där finns bland annat förtydliganden av beräkningsgrunder för påverkan vid höga flöden och snösmältning. Enligt naturvärdesinventeringen saknas naturvärden i området för sedimentationsdammen.

Hantering av risk för påverkan

Dagvatten från takavrinning antas enligt dagvattenutredningen inte innehålla föroreningar om takmaterial inte utgörs av exponerade koppar- eller zinkytor. Planbestämmelse finns om att "på takytor bör exponerade zink- och kopparytor undvikas".

Marken inom planområdet kommer i samband med kommande projekteringar höjdsättas så att dagvattnet kan ledas i svackdiken eller där så är lämpligt i rinnområden till sedimentationsdamm. Huvuddelen av dagvattnet kommer att vid normala flöden att renas genom infiltration. Vatten från trafikytor kan vara förorenade med bland annat tungmetaller, olja och PAH i mindre koncentrationer. I händelse av brand kommer släckvatten ledas i samma diken. I tillståndet för verksamheten villkoras att utflödet ur sedimentationsdammar ska kunna stängas av vid behov. Det är en funktion som kan nyttjas i händelse av brand för att hindra släckvatten att orenat nå recipienten Västerdalälven.

Inget förorenat dagvatten eller släckvatten ska orenat nå Mickelbäcken, som rinner genom planområdet och mynnar i Västerdalälven. Detta säkerställs genom lämplig höjdsättning och genom planbestämmelse att en vegetationsbård samt remsa med prickmark sparas längs bäcken. Inom prickmarken möjliggörs för svackdiken om behov skulle identifieras i projekteringssskedet. I naturvärdesinventeringen görs bedömningen att enstaka örtingar kan vandra i bäcken. Dock finns befintliga vandringshinder som kvarstår efter ett genomförande av planen.

Den mindre delen av planområdet, i närheten av Västerdalälven, får endast användas för dagvattenanläggning och kommer att användas för att anlägga den i verksamhetstillståndet villkorade sedimentationsdammen. Dammen syftar till fördröjning och rening av vatten från i första hand den befintliga

verksamheten, men kommer att dimensioneras så att även annat dagvatten från planområdet kan fördröjas och renas. Inga andra byggnadsverk eller byggnader får uppföras på ytan.

Genom att erforderlig dagvattenhantering möjliggörs i detaljplanen, samt villkoras i verksamhetens tillstånd, hanteras risken för negativ påverkan på bevarandestatusen för de naturtyper och arter som Natura 2000-området avser att bevara.

Planförslaget bedöms således inte påverka Natura 2000-området Görälven – Västerdalälven (SE0620026) på ett sådant sätt att tillstånd krävs enligt 7 kap 28 a § Miljöbalken.

Miljökvalitetsnormer

År 2008 gjordes en utredning som bedömde påverkan på Natura 2000-området Västerdalälven till följd av dåvarande verksamhet och detaljplanering. I utredningen ingår bedömning av påverkan på vattenkvalitet i Västerdalälven, vilket bedöms utifrån ekologisk status (biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer) och kemisk status (prioriterade ämnen).

Efter att utredningen gjordes har vattenförekomster som klassas i VISS genomgått två förvaltningscykler (den nuvarande förvaltningscykeln är nr 3 i ordningen och dåvarande var nr 1). Därtill har föreskrifter för klassificering av miljökvalitetsnormer övergått från att bemyndigas av Naturvårdsverket (NFS 2008:1) till Havs- och vattenmyndigheten. Dessa föreskrifter har därtill ändrats i två omgångar (Havs- och vattenmyndigheten 2013:19 & 2019:25). Nedan redogörs för huruvida dessa förändringar medför påtagliga förändringar och skäl till kompletterande utredningar eller förändrade bedömningar.

Förändringar avseende klassning av miljökvalitetsnormer i VISS

Specifika ändringar gällande vattenförekomsten:

- Fisk klassas numera som måttlig och var inte klassad tidigare. Bedömningen utgår från indirekta effekter av hydromorfologi (vandringshinder)
- Näringsämnen har i dagsläget inte klassats. Tidigare status var God.
- Provtagning av SFÄ:er har gjorts 2016, dock enbart en gång. Inga förhöjda halter av flertalet SFÄ:er uppmättes. Tidigare var dessa ämnen inte klassade.
- Provtagning av PRIO-ämnen har gjorts 2016, dock enbart en gång. Man uppmätte förhöjda halter av TBT (0,001 ug/L jämfört med gränsvärde på 0,0002 ug/l). Tidigare hade sådan klassning ej gjorts. Man uppmätte inte några förhöjda halter av de fenoler som provtogs (nonylfenol, oktylfenol och pentaklorfenol), och dessa halter var ca 10 ggr lägre än bedömningsgrunderna.
- Morfologiskt tillstånd var måttlig i tidigare cykel. Numera är klassningen hög. Konnektivitet är fortsatt otillfredsställande och hydrologisk regim fortsatt måttlig.

Förändringar avseende föreskrifter för miljökvalitetsnormer

I och med ändringar av föreskrifter har metod för bedömning av vissa kvalitetsfaktorer förändrats:

- Bedömning av näringsvärden baseras på en annan modell än då utredningen utfördes. Dessutom finns en skrivelse i tidigare föreskrifter (NFS 2008:1) att näringsvärden klassas till hög status om fosforhalten underskrider 12,5 µg/l, vilket tillämpas i utredningen. Den skrivelsen har tagits bort i nuvarande föreskrifter.
- Den befintliga listan på särskilt förorenande ämnen (SFÄ) som utgör del av bedömning av ekologisk status var inte framtagna då utredningen utfördes utan har tillkommit senare. Därmed saknas bedömningar i utredningen av tillskott för ammonium- och nitratkväve, som ingår i dessa SFÄ-er och som i normalfallet ingår i recipientutredningar.

Bedömning av aktualitet

Läget i aktuell vattenförekomst har inte förvärrats jämfört med läget i vattenförekomsten vid tidpunkten för utredningen. Läget har även förbättrats i vissa avseenden (ex. morfologiskt tillstånd). Provtagning är även utförd vid ett tillfälle 2016 som visar på låga halter av vissa fenoler, som även förväntas ingå i utsläpp från verksamheten. Enbart TBT visade sig i förhöjda halter, men då verksamheten inte släpper ut TBT bör inte detta behöva beaktas.

Utredningen saknar en bedömning av påverkan på halttillskott av ammoniak och nitrat, som båda utgör SFÄ:er och därmed ingår i klassning av ekologisk status (som del av fysikalisk-kemiska kvalitetsfaktorer). Däremot har beräkning gjorts av tillskotten totalkväve (där nitrat och ammoniak utgör en del) där tillskottet är 1 µg/l. Denna halt motsvarar bedömningsgrunden för ammoniakhalt. Eftersom halten ammoniak normalt utgör en bråkdel av totalkvävehalten så bör detta halttillskott av totalkväve på 1 µg/l inte medföra en försämring av status, men det kan möjligtvis medföra att en kompletterande beräkning behöver göras för att utredningen ska vara fullständig.

Den största osäkerheten avser bedömning av kvalitetsfaktorn "näringsämnen", som i utredningen bedömts till "hög". Till grund för utredningen lutar man sig på en skrivelse i föreskrifter som inte längre är aktuella, utan som togs bort i samband med att nya föreskrifter lanserades 2013. I den förvaltningscykel (förvaltningscykel 2) där man tillämpat de uppdaterade föreskrifterna i samband med klassning av vattenförekomsten så har man dock klassat vattenförekomsten till "hög", vilket tyder på att förändringen i föreskriften inte bör påverka utfallet av bedömningen. Men, i samband med lansering av de befintliga föreskrifterna 2019 så ändrade man metodik för bedömning av näringsämnen. I den senaste förvaltningscykeln (förvaltningscykel 3) så saknas klassning av vattenförekomsten avseende "näringsämnen". Det är alltså oklart på vilket sätt den nya metodiken påverkar bedömningen av fosforhalt i vattenförekomsten. Sammantaget bedöms dock risken som låg att förändring i metodiken innebär att statusen förvärrats till den grad att verksamhetens utsläpp av fosfor ska medföra en försämring av status.

Slutsats aktualitet

Utredningens aktualitet har bedömts utifrån förändringar som skett i lagstiftning och i Länsstyrelsens system för miljökvalitetsnormer (Vatteninformationssystem Sverige; VISS). Till saken hör att lagstiftning har förändrats i två omgångar sedan utredningen utfördes, år 2013 och 2019. Nya förvaltningscykler i VISS

2024-05-30

Uppdragsnummer 30049479

Uppdrag Detaljplan för utvidgning av industriområde,
Fiskarheden

har även inneburit olika framställningar av tillgängligt underlag, och har för vissa parametrar inneburit att klassningar förändrats eller tagits bort.

Utredningen bedöms vara av tillräckligt god kvalitet och aktualitet för att utgöra underlag till bedömning av verksamhetens påverkan på recipienten, under förutsättning att verksamhetens utsläpp till recipienten inte förändrats betydligt sedan utredningen utfördes. De resultat som tagits fram anses vara av tillräckligt god kvalitet för att bedöma att påverkan blir mycket begränsad avseende TOC, fenoler, kväve och fosfor. Utifrån dessa beräkningar bedöms även halten ammonium och nitrat underskrida gällande bedömningsgrunder.

Medverkande konsulter

Emma Campbell, senior MKB-konsult

Emma har många års erfarenhet av att uppdragsleda och skriva strategiska miljöbedömningar av detaljplaner och andra typer av planer. I flera av de detaljplaner Emma har arbetat med har risk för påverkan på Natura 2000-områden förelegat. Emma har även varit MKB-samordnare för specifika miljöbedömningar kopplade till Natura 2000-tillstånd, vattenverksamheter mm.

David Rudberg, Fil dr sötvattensekologi

David arbetar med frågor kopplade till sjöar och vattendrag, främst recipientutredningar. Han har disputerat avseende växthusgaser från svenska sjöar kopplat till vattenkemi och biologi och dessförinnan arbetat som miljökonsult inom förorenad mark och grundvatten. David är en nyfiken och engagerad medarbetare med stor kunskap kring ytvatten och dess kopplingar till närområdet.